ואין בוצרין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה וכ"ש שאין דורכין אבל בוצרין עם העובד כוכבים בגת שמותר לגרום טומאה לחולין שבא"י: ואינו עושה יין נסך עד שירד לבור: והתניא יין משיקפה אמר רבא לא קשיא הא ר"ע הא רבנן דתנן יין משירד לבור ר"ע אומר משיקפה איבעיא להו קיפוי דבור או קיפוי דחבית ת"ש דתניא יין משיקפה (א) ואע"פ שקפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה ש"מ קיפוי דבור קאמרינן ש"מ והתני רב זביד בדבי רבי אושעיא יין משירד לבור ויקפה ר"ע אומר משישלה בחביות תרצה נמי להך קמייתא הכי יין משירד לבור ויקפה ר"ע אומר משישלה בחביות ואלא מתניתין דקתני אינו עושה יין נסך עד שירד לבור לימא תלתא תנאי היא? לא, שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן

ולרבא

ואין בוצרין עם ישראל כו' · משום דגורם טומאה הוא ואף ע"ג דסבירא לן השתא מותר לגרום טומאה לחולין כדקתני סיפא, ה"מ דעובד כוכבים, אבל דישראל טבולים הם לתרומה ואסור לגרום טומאה לתרומה דכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר וכ"ש שאין דורכין שדריכתן מטמאתן ומסייע ידי עוברי עבירה: **יין משיקפה** · הוי גמר מלאכה לענין מעשר ליאסר בו שתיית עראי · משיקפה לשון קף כמו קפא תהומא דמסכת סוכה (דף נג·) שצפין החרצנים על היין כשהוא נח בבור : **ואע"פ שקפה** · מה שבבור קולט מן הגת העליונה ושותה שאותו שלא ירד לבור לא נגמר מלאכתו : **מן הצנור** · מקום דרך מרזב המקלח היין לבור : **ש"מ קיפוי דבור קאמר** · מדקתני ואע"פ שקפה קולט מן הגת דאי בחביות מה ענין אצל גת : **בדבי ר' אושעיא** · במתני' דבי ר' אושעיא : **משישלה בחביות** · לשון השולה דגים מן הים (חולין דף סג·) משישלה היין מן הבור להכנס בחביות וכן מפרש בב"מ בהשוכר את הפועלים (דף נב:) ולעיל קתני לרבנן משירד לבור ולר"ע משיקפה : **אלא מתניתין דקתני עד שירד לבור** · הא ירד לבור אע"פ שלא קיפה הוי יין : **נימא** · כי היכי דקתני לענין נסך ה"נ ס"ל לענין מעשר ופליג אדרבנן ואדרבי עקיבא : **תלתא תנאי היא** · הלא דידן סבר משירד לבור ורבנן משיקפה בבור ור"ע משישלה : **שאני יין נסך כו'** · אבל במעשר אי כרבנן אי כר"ע :

ולרבא

ואין בוצרין עם ישראל וכ"ש שאין דורכין · פי' ואפילו בסוף דריכה (ב) דאיכא סיוע לטומאה דאורייתא והא דאיצטריך למיתני כ"ש הכא טפי מבמשנה ראשונה היינו משום דאי לא תנא הכא כ"ש ה"א טעמא דאין בוצרין אינו משום סיוע אלא משום גרם טומאה וקמ"ל השתא דטעמא משום סיוע כמו בסוף דריכה : **שמותר** לגרום טומאה לחולין שבא"י · פרש"י ואפילו הכי אין בוצרין עם ישראל דה"מ שמותר לגרום טומאה בשל עובד כוכבים אבל בשל ישראל טבולים הם לתרומה ואסור לגרום טומאה לתרומה דכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר וקשיא מההיא דמייתי בפ"ק דנדה (דף ו: ושם ד"ה נולד) תנן התם נולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה תעשה בטהרה כו' וקסבר חולין הטבולין לחלה כחלה דמו אלמא (ג) אמרינן דקודם גלגול שלא חלה עליה עדיין חיוב חלה אמרינן דתעשה בטומאה והכא נמי אינם ראוים לתרומה עד שיעשו יין ולמה לא יעשו בטומאה כיון שמותר לגרום טומאה ויש שדוחין לומר דשאני התם דכל זמן שהוא קמח אין כאן חיוב חלה כלל אבל תרומה ראויה מבעה שהיא בענבים מידי דהוה אמעשר שהקדימו בשבלים אכן דבר תימה הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח ועוד הקשה רבינו יהודה דבהדיא תניא בתוספתא דחלה (פ"א ע"ש) בתר הך דנולד ספק טומאה כו' וכן פירות שנולד להם ספק טומאה עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו בטומאה משנגמרה מלאכתן יעשו בטהרה ותרומתן תלויה בהיזה ספק אמרו בדבר הספק לתרומה אלמא אפילו בפירות נמי אמרינן הכי אכן יש לתרץ דשאני התם שכבר נולד להם ספק טומאה וא"א עוד להיות טהור לגמרי אבל כאן יש לו ליזהר שלא לטמאותה לכתחלה מיהו קשיא מההוא דפרק הניזקין (גיטין דף סא. ושם ד"ה רישא) דקאמר רישא בטומאת חולין פירוש שמותר לסייע קודם שתטיל למים לפי שאין שם אלא טומאת חולין ואף על פי שיבא להפריש לבסוף חלה בטומאה ומ"ש מהאי דהכא ואור"ת דבגיטין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשודה לעשות פירותיה בטומאה אבל כאן דודאי עושה פירותיו בטומאה אסור לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דמתני' קתני לא לשין ולא עורכין משמע הא ברירה וטחינה שריא ובפ' הניזקין (שם דף סא.) תנן בוררת וטוחנת גבי אשת עם הארץ ופר"ת התם דוקא דאין כאן אלא חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה אבל אם עושה בודאי בטומאה לא שרינן והא הכא דעושה בודאי בטומאה ומשמע דברירה וטחינה שרי ואומר ר"ת דהכא מיירי בפירות שלא הוכשרו ולכך שרינא בה ברירה וטחינה אף בעושה בודאי בטומאה וההיא דגיטין מיירי בפירות שהוכשרו כבר ולכך ודאי אם עושה בודאי בטומאה אסור אף לברור ולטחון מיהו בירושלמי תני עלה דמתני' לא בוררין ולא טוחנין עמו ופריך מההיא דגיטין דקתני בוררת וטוחנת ומשני כאן בלותת כאן בשאינו לותת פי' הכא מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין בלא הוכשרו ואינו יורד לחלק כלל בין חשוד לעושה בודאי ולדברי ר"ת נוכל לומר לא לשין ולא טוחנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא ולכך לא בוררין ורבי יהודה מלא פי' אחד בפי' רבינו שלמה כתב ידו אבל לא בוצרים עם ישראל כו' ואע"ג דסבירא לן השתא דמותר לגרום טומאה לחולין כדקתני סיפא ה"מ דעובד כוכבים או ישראל חבר שלא יאכלם רק בימי טומאתו אבל בישראל רשע עובר עבירה הוא שסופו לשתותו טמא ודריכתה לכך עומדת הלכך אסור לסייעו ע"כ לשונו : **רבי** עקיבא אומר משיקפה · תימה כיון דר"ע מיקל הוא עד שיקפה מיבעי ליה כדאמרינן בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח: ושם ד"ה עד) גבי קישואין ודילועין מאי לאו משיפקסו בשדה לא משיפקסו בבית אי הכי עד שיפקסו מיבעי ליה וי"ל דשאני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקס דשדה אבל הכא ליכא למיטעי מידי דודאי אין שום קיפוי קודם ירידתו לבור :

ואע"פ שקפה קולט מן הגת העליונה · פי' אבל מן התחתונה כלומר מן הבור אסור לשתות אף עראי שהרי הוקבע למעשר תימה האי גת היכא קאי אי בשדה הוא כדרך כל גתות שלהם שהיו בשדה כדמוכח בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף עח.) דתנן מכר את השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ דבגת שבשדה מיירי לישתרי אפילו מן התחתונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרינן (ב"מ דף פח:) אין הטבל מתחייב (ד) עד שיראה פני הבית וכ"ת דמיירי הכא בגת העומד בבית והכניס שם הענבים א"כ איך יוקבע שוב למעשר כדאמר גבי תבואה שהכניסה במוץ שלה וי"ל דלעולם אימא לך דמיירי בגת שבשדה וה"ק קולט מן הגת ויכניסנו לבית וישתה שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן ואין ראיית פני הבית מתחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו אבל ודאי לא יקח מן הבור ויכניסנו לבית וישתה ואיבעית אימא לעולם מיירי בגת שבבית ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית במוץ הלכך כי הכניסה במוץ תו לא מיקבע למעשר אבל יין שדרכו להכניסו בענבים ושם נעשה גרנו ודאי בעשיית גורן שלו נקבע וראיה מקישואין ודילועין דאמרינן פ' הפועלים (שם דף פח: ושם ד"ה לא) דמשיפקסו בבית הוי גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה בפקס שלהם :

תרצה נמי להך קמייתא · ומתני' דאע"פ שקפה דדייקינן מינה ש"מ קיפוי דבור אתיא כרבנן : **לימא** תלתא תנאי ניהו · תימה אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לבור ויקפה כדמתרץ למתני' קמייתא וי"ל דא"כ אדמפליג בסיפא בין ירד לשאר שבגת ליפלוג בירד נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלא לאו ש"מ דקסבר מתני' דמה שבבור אף קודם קיפוי אסור וא"ת *(ברייתא) דמעשר (פ"א מ"ז) נמי דתני בה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפליג בין מה שבבור למה שבגת ליפלוג וליתני במה שבבור בין קיפוי לשאינו קיפוי וי"ל דאין ה"נ דהא תנא ליה רישא יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלא בסיפא רבותא נקט דסד"א כיון שאותו שבבור קפוי ויש איסור גמור לפניו ליגזור על מה שבגת ונגזור אטו דבור דבקל יבא לטעות אם נתיר לשתות מן הגת שישתה ג"כ מן הבור הסמוך לו אבל במתני' דתני ברישא אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ולא הזכיר קיפוי כלל אם איתא דהוה מפליג בין קיפוי ולא קיפוי הוה ליה למיתנייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דאע"ג דמה שבבור אסור איסור גמור מ"מ השאר מותר ולא גזרינן הא אטו הא דאין זו רבותא דהא ודאי אין לטעות אם נתיר כשנגע העובד כוכבים במה שבגת להתיר גם מגעו בבור שהרי הגרגותני מפסיק ביניהם והכל יודעים שהגרגותני עושהו יין ואדרבה הוה ליה למנקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי :

רבא

מסורת הש"ס

[נ"ל והתנן] מעשרות פ"א מ"ז

*[נ"ל דתני']

[ב"מ נב:]

[נ"ל דתנן]

[נ"ל במשנה]

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פי"ב מהל' תרומות הלכה י :

סג ב מיי' פט"ז מהל' טומאת אוכלין הלכה ט :

סד ג ד מיי' פ"ג מהל' מעשר הלכה יד טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף פו :

[מעשרות פ"א מ"ז]

רבינו חננאל

ואין בוצרין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה · וכל שכן שאין דורכין · אבל בוצרין עם העובד כוכבים בגת שמותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל : פיסקא אין עושין יין נסך עד שירד לבור · ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר · איני והתניא משיקפה נעשה יין נסך· ופרקינן מתניתין רבנן היא ברייתא ר' עקיבא דתניא יין משירד לבור רבי עקיבא אומר משיקפה · פי' קיפוי הסרת הקצף מעל היין · כדכתיב כקצף על פני המים (כאן חסר שיטה אחת מן הכתב) ואיבעיא להו קיפוי דתנן קיפוי דבור הוא או קיפוי דחבית · ופשים תא שמע דתנן במעשרות פרק ראשון היין משיקפה פי' אסור ליטולמנו עד שי תעשר שכבר נגמרה מלאכתו למעשר ואע"פ שקיפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה · ש"מ קיפוי דבור ש"מ · ומדתני רב זביד רבי עקיבא אומר משישלה · מתרץ נמי לברייתא דתני ר' עקיבא אומר משיקפה תני לה הכי ר' עקיבא אומר משיקפה וישלה בחביות כי היכי דלא תקשי דרבי עקיבא אר' עקיבא ומתניתין דקתני יין נסך עד שירד לבור משום חומרא דיין נסך תני

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואע"פ שקפה: (ב) תוס' ד"ה ואין וכו' בסוף דריכה משום דאיכא : (ג) ד"ה שמותר וכו' כחלה דמו אלמא דקודם כצ"ל ותיבת אמרינן נמחק: (ד) ד"ה ואע"פ וכו' אין הטבל מתחייב במעשר עד :

נושא
ממתי נחשב יין
1) מעשרות
2) יין נסך

מתי נקרא יין
① ירד לבור
② יקפה בבור
③ ישלה בחביות